

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Oboer/190/2014
Identifikačné číslo spisu:	2311219008
Dátum vydania rozhodnutia:	27.05.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Veselá Zemaníková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:2311219008.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávneného: COFIDIS, a. s., so sídlom Suché Mýto 1, Bratislava, IČO: 36 816 337, zastúpený Advokátska kancelária Antovszká, s. r. o., so sídlom Bárdošova 2/A, Bratislava, IČO: 36 866 881, proti povinnému: U. P., nar. XX. P. XXXX., bytom P., o vymoženie 1 208,62 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 13Er/1093/2011, o dovolaní oprávneného proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 21CoE/445/2012-61 zo dňa 30. júla 2013, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie oprávneného o d m i e t a.
- II. Povinnému náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Oprávnený podal súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie sumy 1 208,62 eur s príslušenstvom. Povinnosť povinného zaplatiť vymáhanú sumu preukazoval rozhodcovským rozsudkom vydaným Stálym rozhodcovským súdom zriadeným Najvyšším rozhodcovským súdom, a. s., so sídlom v Bratislave sp. zn. NRS 507/2010 zo dňa 02. marca 2011. Súdny exekútor následne požiadal Okresný súd Galanta o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie.

Okresný súd Galanta uznesením č. k. 13Er/1093/2011-41 zo dňa 20. februára 2012 žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. Rozhodnutie odôvodnil tým, že z predloženej zmluvy o revolvingovom úvere vyplýva, že ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere v zmysle § 52 Občianskeho zákonníka a na vec treba preto aplikovať tak všeobecnú úpravu danú ustanoveniami Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách, ako i smernicu Rady 93/13/EHS zo dňa 05. apríla 1993 o neprimeraných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Po preskúmaní zmluvy, všeobecných obchodných podmienok a rozhodcovskej doložky, ktorá bola ich súčasťou súd dospel k záveru o neprijateľnosti zmluvnej podmienky - rozhodcovskej doložky uvedenej v zmluve o revolvingovom úvere. Na rozdiel od iných zmluvných podmienok, nekalá povaha rozhodcovskej doložky dopadá na celé exekučné konanie vyvolané oprávneným. Dojednanie rozhodcovskej doložky a následné konanie pred rozhodcovským súdom viedli vo svojich dôsledkoch k tomu, že spotrebiteľovi bola odopretá ochrana, ktorú mu poskytujú ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a tiež smernice Rady

93/13/EHS. Teda na základe uvedeného súd dospel k názoru, že dojednanie rozhodcovskej doložky v predmetnej spotrebiteľskej zmluve je neprimeranou podmienkou, spotrebiteľ ňou nie je viazaný a táto je v rozpore príslušnými ustanoveniami najmä § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ako aj v rozpore s ustanoveniami smernice Rady 93/13/EHS, a preto žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia zamietol.

Krajský súd v Trnave na odvolanie oprávneného uznesením č. k. 21CoE/445/2012-61 zo dňa 30. júla 2013 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení uznesenia odvolací súd konštatoval, že súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil, a preto sa plne stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, ako aj s dôvodmi tam uvedenými. K otázke preskúmania rozhodcovského rozsudku po formálnej, ako aj materiálnej stránke uviedol, že exekučný súd je pri postupe podľa § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len ZoRK) oprávnený hľadiť na rozhodcovský rozsudok tak, akoby materiálne právoplatný nebol, teda nie je ním viazaný v zmysle § 159 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O. s. p.) a môže ho preskúmať z hľadísk vyjadrených v § 45 ZoRK, aj čo do jeho materiálnej právoplatnosti. K právnomu posúdeniu rozhodcovskej doložky dojednanej v zmluve uzavretej medzi povinnou a oprávneným, sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že táto je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Ďalej odvolací súd uviedol, že súd exekúciu zastaví v celom rozsahu, prípade nevydá poverenie na vykonanie exekúcie, ak exekučným titulom je rozhodcovský rozsudok rozhodcu alebo rozhodcovského súdu, ktorý svoju právomoc odvodzoval z neprijateľnej rozhodcovskej zmluvy. Obmedzenie možnosti spotrebiteľa brániť si svoje práva pred nezávislým súdom, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Ide o podmienku, ktorú odvolací súd s poukazom na ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka považoval za neprijateľnú, a preto neplatnú.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie oprávnený. Z obsahu dovolania vyplýva, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Uviedol, že dojednaná rozhodcovská doložka neobsahovala možnosť riešiť spor výlučne v rozhodcovskom konaní, a preto mal za to, že rozhodcovský súd mal právomoc v predmetnej veci rozhodovať. Podľa dovolateľa rozhodcovská doložka nevyvoláva hrubý nepomer medzi právami, nakoľko umožňovala prejednanie sporu nielen pred rozhodcovským súdom, ale aj pred všeobecným súdom. Navrhol napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Písomné vyjadrenie k dovolaniu oprávneného nebolo podané.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas oprávnený (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O. s. p., skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno dovolaním napadnúť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd uznesením. Dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému v tejto procesnej forme je prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p.) na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 O. s. p.). Podľa § 239 ods. 2 O. s. p. dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje znaky vyššie uvedených uznesení, preto dovolanie podľa ust. § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. nie je prípustné.

S prihliadnutím na ust. § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa najvyšší súd len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia, majúcich za následok tzv. zmätočnosť rozhodnutia. Ak je totiž konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O. s. p. vylúčené.

Dovolateľ vady v zmysle § 237 O. s. p. výslovne nenamietal a tieto nezistil ani dovolací súd.

Dovolací súd sa zaoberal otázkou, či k odňatiu možnosti oprávneného konať pred súdom nedošlo prípadne samotným rozhodnutím o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. O takýto dôsledok by mohlo ísť, ak by pre rozhodnutie o zamietnutí tejto žiadosti neboli splnené zákonom stanovené podmienky. V zmysle ust. § 44 ods. 3 Exekučného poriadku totiž nevyhnutným dôsledkom právoplatného uznesenia o zamietnutí žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie musí byť zastavenie exekučného konania. Nesprávnym rozhodnutím o zamietnutí žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie by sa oprávnenému ako účastníkovi exekučného konania v konečnom dôsledku odopieralo právo na výkon vykonateľného rozhodnutia, čo by sa rovnalo odmietnutiu spravodlivosti. Otázka správnosti takéhoto rozhodnutia však nevyhnutne vyžadovala zaujať stanovisko aj k právnym záverom súdov v exekučnom konaní.

Podľa názoru dovolacieho súdu v prejednávanej veci (vychádzajúc z obsahu spisu) odvolací súd i exekučný súd splnenie podmienok pre zamietnutie žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie posúdili správne.

Skúmaním platnosti rozhodcovskej doložky (dohodnutej v spotrebiteľskej veci, t. j. vo veci vyplývajúcej zo spotrebiteľského právneho vzťahu, ktorým je právny vzťah založený právnou skutočnosťou - spotrebiteľskou zmluvou) súdy v exekučnom konaní nepreskúmavali vecnú správnosť rozhodcovského rozsudku, ale len realizovali svoje oprávnenie vyplývajúce zo zákona, a to z ust. § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, t. j. oprávnenie posúdiť, či tento exekučný titul nie je v rozpore so zákonom.

Rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskej veci je ako exekučný titul v rozpore so zákonom, ak rozhodcovská zmluva (či už uzavretá vo forme osobitnej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky), na ktorej sa zakladá právomoc rozhodcovského súdu, nebola vôbec uzavretá alebo bola uzavretá neplatne. Nedostatok právomoci rozhodcovského súdu odvíjajúci sa od neexistencie, či neplatnosti rozhodcovskej zmluvy má v spotrebiteľskej veci za následok materiálnu nevykonateľnosť rozhodcovského rozsudku v zmysle jeho nezáväznosti. Takúto interpretáciu ust. § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyžaduje účel právnej úpravy premietajúcej sa v právnych predpisoch na ochranu práv spotrebiteľa tvoriacich samostatné odvetvie práva, a to spotrebiteľské právo. Týmto účelom je odstránenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach založených spotrebiteľskou zmluvou ku škode spotrebiteľa.

Exekučný poriadok označuje za exekučný titul nielen vykonateľné rozhodnutie súdu, ale napr. aj vykonateľné rozhodnutia orgánov verejnej správy, rozhodcovských súdov a iných orgánov. V prípade, ak exekučným titulom má byť rozhodnutie orgánu verejnej správy, ktorý nemal právomoc na jeho vydanie, považuje právna teória i súdna prax takéto rozhodnutie za zdanlivé, ničotné (nulitné - paakt), teda z právneho hľadiska za neexistujúce a nikoho nezaväzujúce. Obdobné dôsledky treba priznať aj rozhodnutiu iného orgánu, ak tento orgán nemal právomoc ho vydať, pokiaľ to právna úprava nevyklučuje.

V súvislosti s otázkou, či v exekučnom konaní zákon o rozhodcovskom konaní vylučuje skúmanie (nedostatku) právomoci rozhodcovského súdu (rozhodcu, resp. rozhodcov) rozhodnúť spor, je potrebné rozlišovať, či rozhodcovské konanie sa týka sporu zo spotrebiteľského právneho vzťahu alebo z iného právneho vzťahu.

Pokiaľ sa rozhodcovské konanie týka sporu z iného, než spotrebiteľského právneho vzťahu, ustanovenia zákona o rozhodcovskom konaní, ktoré umožňujú účastníkovi tohto konania, aby namietal nedostatok právomoci rozhodcovského súdu pre neexistenciu alebo neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (§ 21 ods. 2), a aby žalobou podanou na príslušnom súde sa domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku pre neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (§ 40 ods. 1 písm. c/), vylučujú skúmanie právomoci rozhodcovského súdu v exekučnom konaní. V týchto ustanoveniach sa totiž premieta klasická rímska právna zásada (princíp) „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“). Nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení v iných, než spotrebiteľských veciach, znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu, a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v exekučnom konaní, pretože inak by tieto ustanovenia strácali svoj zmysel - boli by nadbytočné.

Ak je však predmetom rozhodcovského konania spor zo spotrebiteľského právneho vzťahu, tento záver neplatí. Už v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/1/2012 dovolací súd uviedol, že princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach (teda v závislosti od konkrétnych okolností) ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. To znamená, že aj keď účastník rozhodcovského konania, ktorým je spotrebiteľ, nevyužije možnosť spochybniť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení zákona o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy, a v prípade zisteného nedostatku v tomto smere konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku so zákonom, znamenajúci neúčinnosť, a teda nezáväznosť tohto exekučného titulu.

Takúto interpretáciu označených ustanovení zákona o rozhodcovskom konaní v spojitosti s § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyžaduje naplnenie príkazu vyplývajúceho z princípu ochrany práv spotrebiteľa, ktorým je odstránenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach založených spotrebiteľskou zmluvou ku škode spotrebiteľa. Ochrana spotrebiteľa je predmetom verejného záujmu a je nevyhnutná pre zvýšenie životnej úrovne a kvality života občanov.

Okrem toho tento výklad možno podprieť aj povinnosťou súdu rešpektovať základné právo na spravodlivú súdnu ochranu, zaručené článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Toto právo sa zaručuje nielen tomu, kto uplatňuje svoje práva, ale aj tomu, proti komu je uplatňovaný nejaký nárok. V spotrebiteľských veciach je pomerne časté, že všeobecný súd môže prvýkrát poskytnúť spotrebiteľovi z úradnej povinnosti (teda bez akejkoľvek procesnej aktivity spotrebiteľa) účinnú spravodlivú ochranu jeho práv až po podaní návrhu na exekúciu rozhodcovského rozsudku.

V preskúmvanej veci súdy v exekučnom konaní správne konštatovali neprijateľnosť, a tým aj neplatnosť rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobovala nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech povinnej. Listiny predložené oprávnenou takýto záver umožňovali. Zo zmluvy o splátkovom kalendári (ktorá bola len následnou po podpise zmluvy o revolvingovom úvere) uzavretej medzi oprávnenou a povinnou vyplýva, že rozhodcovská doložka bola medzi zmluvnými stranami dohodnutá už podpisom zmluvy. Dovolací súd sa stotožňuje aj s dôvodmi, ktorými súdy v exekučnom konaní odôvodnili nevyváženosť dohodnutej rozhodcovskej doložky.

Správnym rozhodnutím o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, preto nebola oprávnenému odňatá možnosť konať pred súdom.

Dovolateľom ďalej namietané nesprávne právne posúdenie veci, je síce dovolacím dôvodom v zmysle §

241 ods. 2 písm. c/ O. s. p., ktoré však možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné, no samotné tieto dôvody prípustnosť dovolania nezakladajú. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu, a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Kedže prípustnosť dovolania oprávnenej nemožno vyvodiť z ust. § 239 O. s. p., a neboli zistené ani vady konania v zmysle § 237 O. s. p., najvyšší súd jej dovolanie odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p., v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný.

Dovolací súd úspešnému povinnému náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože mu žiadne nevznikli (§ 243b ods. 5 O. s. p., v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p., § 142 ods. 1 O. s. p.).

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.